

Forfatter: Grundtvig, N. F. S.

Titel: Kort Begreb af Verdens Krønike i Sammenhæng

Citation: Grundtvig, N. F. S.: "Kort Begreb af Verdens Krønike i Sammenhæng", i Grundtvig, N. F. S.: *Grundtvigs værker*, Faculty of Arts, Aarhus University, s. XXVIII. Onlineudgave fra Grundtvigs Værker: https://tekster.kb.dk/text/gv-1812_189-txt-shoot-idm1038.pdf (tilgået 30. april 2024)

Anvendt udgave: Grundtvigs værker

Ophavsret: Materialet er dedikeret til public domain. Du kan kopiere, ændre, distribuere og fremføre værket, også til kommercielle formål, uden at bede om tilladelse. Husk dog altid at kreditere ophavsmanden.

[Læs CC0-erklæringen](#)

Første Tidsrum. Verdens Skabelses og de første 1800 Aars vigtigste Tildragelser.

Mennesket kunde af sig selv Intet vide om Verdens Skabelse, og omendskiøndt det var muligt, at Fortællinger om de første Menneskers Hændelser kunde forplante sig fra Slægt til Slægt, maatte dog disse, saalænge de ei vare opskrevne, i Tidens Længde faa saamange Tilsætninger og Indklædninger, at det blev umuligt at adskille det Sande og det Falske fra hinanden. Imidlertid have vi dog Alle en naturlig Lyst til at vide, hvorledes Alt er blevet til, og hvad der har tildraget sig i Verdens første Tider, og vi bør takke Gud, fordi Han, som ene vidste fuldkommelig Besked, og paa hvis Sandruhed vi kunne stole, har sørget for, at vi kunne faae de ligesaa fornødne, som ønskelige Efterretninger. Den samme hellige Bog som lærer os, hvorledes vi skulle leve paa Jorden, for at være Gud velbehagelige, og komme til ham efter Døden, *Bibelen*, giver os ogsaa en ligesaa skøn som sandfærdig Underretning om hin ældste Tid. Moses, en hellig Mand, paa hvem Herrens Aand hvilede, har, for mere end 3000 Aar siden, samlet de gamle Sagn om Verdens Oprindelse og de første Mennesker, og af dem uddraget, hvad Aanden indvortes sagde ham, saa at være i Sandhed. Følgende er en Hovedsum af den hellige Fortælling.

I Begyndelsen var alting øde og tomt, indtil Guds Aand svævede hen over Afgrunden. Ved Herrens almægtige Ord skabtes Lyset, Himlen udspændtes og paa den sattes Solen til at lyse om Dagen og Maanen med Stierne til at skinne om Natten. Vandene fik deres Grændser, og det Tørre løftede sig. Af Jorden opvoxte Græs og Trær og Urter i mangfoldig Skikkelse; Havet fik sine Fiske og Luften de flyvende Fugle, Jorden opfyldtes af krybende og fireføddede Dyr, og alt Levende fik Evne til, at forplante sin Art paa forunderlige Maader. Allersidst paa den siette Dag blev Mennesket skabt i Guds Billede: en Mand, Adam, og en Kvinde, Eva, og dem blev givet Herredømme over alt det Levende og Livløse. Herren havde beredt Mennesket en Have i Østen, som kaldtes Eden og siden Paradis; der levede de i reent aandeligt Samfund med Gud, i Uskyldighed og Fred med sig selv, samt med Alt, hvad der omringede dem. Gud havde forbudt dem at røre Kundskabstræet paa Godt og Ondt, men af den gamle Slange lode de sig forføre til Hovmod, de vilde have en Kundskab hvorved de kunde blive deres Skabers Lige, og overtraadte hans Bud. Nu havde de tabt deres Uskyldighed, de vare i Strid med Gud, sig selv og de udvortes Ting. Møisommeligt Arbeid, Smerte og Død blev deres Lod. Adam og Eva avlede Børn i deres Lignelse, Kain og Abel vare de ældste, og hvor fordærvet Menneskets Sindelag var blevet, viste sig, da Kain dræbte sin Broder, hvis Offer Gud havde optaget naadigere, fordi det frembares med et renere Hierte. Gud skænkede Adam en Søn i Abels Sted, som kaldtes Seth, hvis Efterkommere vedbleve en tidlang, ligesom Abel, at drive et uskyldigt Hyrdeliv, og holde sig nær til Gud i Sind og Idræt, hvorfor de ogsaa kaldes Guds Børn. Kains Efterkommere lignede denne deres Stamfader, de ringeagtede Gud og hans Bud, og stræbte ene efter, at leve saa glade paa Jorden, som muligt. De dyrkede Jorden, smeddede Malm og byggede Stæder, og opfandt Strengelig og det velklingende Vers, men da Enhver kun gjorde hvad ham lystede blev Jorden opfyldt med Vold og Uterlighed. Seths Efterkommere blandede sig efterhaanden med Kains og bleve delagtige i deres Synder, saa at der tilsidst kun fandtes een retfærdig Mand af Seths Afkom, ved Navn Noah, og ved ham lod den langmodige Gud den fordærvede Slægt formane til Omvendelse og forkynde den Ødelæggelse, som ellers maatte komme over dem; men de forhædede sig, og ginge trodsende denne Undergang imøde. En Vandflod overskyllede Jorden, og druknede alt Leven som fandtes derpaa; men sin Tiener Noah med hans Familie, og nogle af Dyrene, havde Gud udfriet, i det han oplyste ham til at bygge sig et stort Skib, som kaldtes Arken, hvor han opholdt sig, indtil Jorden igen blev tør. I Forbindelse med den store Omvæltning Floden havde foraarsaget paa Jorden, foregik nu ogsaa den Forandring med Menneskelivet, at istedenfor at det hidindtil havde udstrakt sig til henimod tusinde Aar, afkortedes det nu efterhaanden saa, at hundrede og nogle Aar bleve den længste Levealder.

Noah og hans Sønner: Jafet, Sem og Kam bleve af Gud henviste til Regnbuen, som et Tegn paa, at Vandene ei tiere saaledes skulde fordærve Jorden. Trøstige begyndte de derfor at dyrke den og anvende de Kundskaber, som hos dem havde gennemlevet Syndfloden; men allerede i Noahs Dage misbrugte Endel af hans Ætmænd den gamle Verdens Konster til et Værk, som er blevet saare navnkundigt. Paa Kaldæas frugtbare Sletter vilde de bygge en stor Stad og i samme opreise et Taarn, der kunde naa til Skyerne. Denne Idræt røbede baade en formastelig Hovmod, og Attraa efter at vandre i Kainiternes fordærlige Spor; thi ligesom Samlivet i en stor Stad var skikket til at forhøje og forfine det udvortes Vellevnet, saaledes vidste de meget vel, hvad alle følgende Tider kun have bekræftet, at store Stæder snart maa blive Syndens Hjem. Herren forstyrrede Værket ved at forvirre Tungemaalene, og nu nødstes Menneskene til at adspredde sig; de som vare nærmest i Slægt og havde fælleds Tungemaal fulgte ad, og, saaledes opstode adskillige Folkefærd, som siden atter delte sig til flere. En anden vigtig Forskiel opkom mellem Folkene, efter den Levemaade de valgte: da Nogle dyrkede Jorden, Andre nærrede sig ved Fædrift og Jagt.

Agerdyrkningen blev Grundvolden for hvad vi kalde Stater, eller saadanne Selskaber, som forbandt sig til at hielpe og forsvare hinanden, thi visse Bopæle maatte Jorddyrkerne have, de maatte bo sammen i Byer, for at kunne modstaa de Røverflokkede der vilde borttage deres Arbeides Frugt, og Byens Mure forenede paa en Maade alle deres Huse under eet. Men ligesom en saadan Mandeflok ved Agerdyrkningen udvortes sammenknyttedes nærmere, saaledes adskiltes den endnu mere indvortes ved samme; thi med den faste Eiendom udviklede Egennyttens sig: den Stærke søgte at forøge sin Formue paa den Svageres Bekostning, og den svage Fattige søgte ved Svig og Tyveri at forbedre sine Kaar. Saavel disse Bestræbelser som det tætte Samliv maatte føde mange Trætter, Forurettelser og Tvedragt og snart maatte Byernes Mure kun faaet en øde Kreds at omringe, dersom der ei til Livets og Eiendommens Sikkerhed vare blevne givne visse almindelige Bud eller Love, som Indbyggerne maatte rette sig efter. Ogsaa maatte der være en eller Flere som vaagede over, at hver Mand skede Ret og som kunde straffe Lovenes Overtrædere; men for at Mængden skulde bekvemme sig til at erkende Lovens Forbindtlighed, maatte de tro sig forvissede om deres Visdom, og denne Tro fik de, ved at anse dem for Guddommens Villie. Kundskaben om den sande Gud, Verdens almægtige Skaber, og om den gamle Verdens Hændelser gik i Arv fra Noah; men de som ved at saae og høste, tømre sig Huse og opbygge Mure, forlyste sig i Samkvem og stride om Eiendom, fordybede sig i Jordlivet og det nærværende Øieblik, gavede sig ei Stunder til at erindre det Himmelske, glemte snart den rette Sammenhæng i Sagnene om den svundne Tid. De ginge hen at tiene Himmelens Hær, som Moses vidner, Solen, som fremlokkede og modnede det fulde Kornax; Maanen, hvilken de tiltroede stor Delagtighed i Solens Kræfter, og Stjernerne, som lyste om Natten, tyktes dem mere at fortjene deres Dyrkelse, end den Usynlige; og skiøndt de ei glemte ham aldeles, ærede de ham dog ikke som den eneste sande Gud; men satte Skabningen over Skaberen. Naar nu en Mand opstod imellem dem, eller kom tilreisende, som enten opvakte Forundring ved usædvanlige Sjaeleevner, eller lærte et Folk noget Nyt, som gjorde dem Opholdet lettere og Livet bekvemmere, fattede de Tillid til ham, som en der var nærmere i Slægt med Guderne, antog hans Befalinger som en Guds, ja dyrkede ham endog ofte, naar han var død, som en saadan. Denne Tillid skænkede de gamle Folkefærd især Digterne, og ei uden Aarsag, thi den Digter er et Menneske, som Gud har forlenet et klarere Øie end Andre, til at opdage det guddommelige Spor, samt Evne til at meddele sine Syner i et henrivende, velklingende Sprog. Han henrives selv paa underlige Maader naar han digter; det er for ham selv, som om han lyttede til Guds Stemme i sig, og meget mere maatte da Folkene tro, at høre Guds Røst igennem ham. Hvor saadanne Digtere sang bleve de Religionens Stiftere, og indklædte de gamle Sagn i den skønne Billedkjortel, hvorved de frelsedes fra Undergang, men ogsaa forfalskedes og misforstodes end mere i de følgende Tider. Først da, naar et Folkefærd saaledes havde faaet en fast Religion og Love, som vare knyttede til den, kom de til at udgøre en ordentlig Stat, hvis Indbyggere røgtede hver sin særegne Syssel, sankedes broderlig i de fælleds Templer og strede som een Mand for Fædreneland og Fædrenetro. Anderledes var det med de Flokke som kaarede Hyrdelivet, da Hiorden nærrede dem og Græsset Hjorden, modtog de uden synderlig Medvirkning Alt af Guds Haand, og erkendte det; naar de vogtede og fulgte Kvæget under aaben Himmel, og naar de samledes under Teltens lignende Bue, løftede de lette Sind sig over Jorden, og Sjælen syslede gerne med de gamle Sagn, som uforfalskede ginge i Arv. Øvrighed og Præster behøvedes ei, thi hver Husfader var sin Afkoms Konge og Præst, de adløde ham, og han offrede for dem til den Gud, som han af Fædrenes Udsagn vidste var fortørnet, men naadig. For dem kunde Bjergene beholde deres Malm og Skovene deres Træer. I gudfrygtig Enfoldighed, som Abel, Hyrdelivets Fader, vandrede de omkring uden visse Værelser og kundgjorde derved den Tro, at de her vare Gæster og Fremmede, som først bag Graven kunde naae deres Fædreneland. Det var især Sems Ætmænd der valgte denne Levemaade i Asiens milde Egne, medens Jafets Børn, med Bue og Spyd omvankede i de koldere Lande, forfulgte Stengeden paa Field og Hjorten i Dal, indtil de kede af det vilde Liv kunde komme til at bo i Sems Pauluner. Kamiterne var det, som stræbte at grundfæste sig paa Jorden i de murede Boliger, udgrove Staalet for at afnøde Jorden sin Grøde, og de Svage deres Arv, ja udhulede Skovens Stammer for at hente over det brede Hav Sølv og Guldet og andre kostelige Ting, som kunde forlyste dem i Livet.